

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Institutio Vitæ Ad Exemplar Passionis Domini Et Salvatoris Nostri

Sgambata, Scipio

Dillingæ, 1686

Cap. III. Voluntatem nostram, quæ bonum quærit, nusquam illud
inventuram, nisi in Passione Domini.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53753](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53753)

(ut Sanctos omnes omittam, quorum apud istos languet auctoritas) Epicurei ipsi, qui vel maximè sensui assentientes agebant, voluptatis gratiâ sectandam esse virtutem. Quò miseri devenimus, ut Epicureorum quoque nos exempla damnent! ut ad Christum sequendum ipse nos cogat Epicurus! abominemur hoc probrum, & ipsi Eum ultrò sequamur.

CAPVT III.

Voluntatē nostram, quæ bonum querit, nusquam illud inventuram, nisi in Passione Domini.

Pf. 144. v. 7. **C**onvertere anima mea in requiem tuam. Quousque aberras? quousque à via divagaris? Nusquam nisi in Domini Passione bonum, quod quæris, invenies, nusquam proinde, nisi in Passione Domini conquiesces. Hoc, quia validissimum principium est ad totius vitæ institutionem (quippe Finis, ac Boni constitutio omnium & actionum, & affectionum animi est radix atque origo) diligenter, ac studiosè probandum est. Voluntatis nostræ

stræ motus atque impetus fertur in duplex bonum: alterum, quod amet, quia in se bonum est, atque amore dignum, quem amorem amicitia vocamus; alterum, in quod feratur amore cupiditatis, & ut vocant, concupiscentia, quia bonum id sibi & commodum experitur. Age, si de priore amore amicitia loquamur, querendum est, quod sit voluntati nobilissimum, gratissimum huius amoris obiectum? nec dubium, quin id sit unus Deus, qui summum & infinitum est Bonum. Verum quia huius vitæ conditio minimè patitur, id bonum à nostra voluntate in ipso fonte degustari, quod assecuturos nos post huius vitæ spatia exacta confidimus; necesse est, ejus interea derivationes quasdam & effluxus delibemus, & quamdiu fons negatur, rivulos consecremur. Hinc fit, ut voluntas nostra, sitientis instar cervæ, dum ad flumen illud anhelat, cujus *impetus letificat civitatem Dei*, quæcum- *Ps. 45.* que hinc fluentia, quæcumque sunt scaturigines, quæ inde ortum ducere videantur, in eas avidè se immergat, ut sitim, quam his sedare non potest, saltem fallat, *v. 5.*

ac temperet, ac sæpe, quod miserum est, in lacunas & venenatos fontes imprudens incidat, sæpe etiã siti percita & furens incurrat, & cum voluptate mortem hauriat. Sed, si sapimus, si volumus sitim restringere, & venena vitare, quæram⁹ necesse est, ubi sincerior, ubi plenior & uberior Divina se bonitas effundat, illic nos mergam⁹, & quantũ hîc licet, sitim hæc nobis insitam boni amandi restringamus. Perspicuum autem est, nulla certius in re Divinam elucere bonitatem, quàm in Christi Domini Passione, ut omnis alia quæcumque bonitatis ostensio huic uni comparata instar sit guttæ cum oceani immensitate collatæ. Nam cùm Dei Bonitas ejus operibus manifestetur, quæ omnia facit bona valde, tribus maximè operibus apparuit, Creatione, Incarnatione, Redemptione. Id tamen eo ordine, ut (siliceret, Deũ usquam se ipso vocare meliorem, qui semper sibi par, nostrâ tantũ cognitione capere videtur perfectionis augmenta) primo opere Bonus, Secundo Melior, tertio Optimus diceretur. Etenim amorem ostendit Bonorum Comuni-

municatio. Bona autē vel externa sunt, vel interna: horū Cōmunicatio alia est, quæ amicum bonorum tantū participem facit, ut ijs frui possit; altera, quæ etiam dominum, ut ea in suum usum vertere, ac, si ei libeat, possit abolere. Primo opere Deus Bona sua externa nobiscum communicavit. Secundo communicavit interna, cū nobis Filium dedit, sibi Consubstantialē. Sed solā Incarnatione sic nobis dederat Christum, ut ejus aspectu tantū & societate frueremur. Addidit ergo tertium, ac summum, ut Eum nobis ita daret, ut liceret nobis Eum, si vellemus, etiam interficere, quod summum rei dominium est; imò ut re ipsa, atque affectu is à nobis, & pro nobis interficeretur. Quòd si Cleopatra, nescio quæ mulier, tantū se putavit Antonio viro suo amorem suum commendasse, dum ereptum ex auribus unionem in ejus gratiam aceto dissolutum ei propinavit; quid Deum nobis benevolentiae ostendisse dicemus, cū Filium suum ejusdem secum essentiae pro nobis tradidit occidendū? Dic mihi Voluntas, quæ bonum, quod ames, quæris, ubinam putas, te plus divinæ bonitatis posse

24 DE PASSIONE DOMINI.

reperire? Commendat Deus in hoc uno
Ioan. 3. maximè bonitatem suam, *quòd sic mun-*
v. 16. *dum dilexerit, ut Filium suum Unigenitum*
daret. Nusquam ergo tam dulcis & sua-
vis est Dominus, nusquam tantum, quid
in eo vis bonitatis possit, ostendit, quan-
tum in hoc: unde nullo in opere tanto-
pere amandus est, quantum hìc, ubi se ip-
sum totum amorì impendit. Atque adeò
voluntas, si bonum quærìt, quod amet
amore amicitiae, nullibi quàm in Passione
Domini illud majus inveniet. Et quia
nullibi nisi in maximo bono quiescit, non
erit ei quies ulla, donec in Domini Passio-
nem se totam effuderit. Adde, quòd, cum
voluntas nostra conjuncta sit corpori,
neque pro hujus vitæ statu bonum abstra-
ctum, & quòd sensibus non objicitur, con-
templari valeat, Christò Dominò, in quo
summam illam & incomprehensibilem
Dei bonitatem ipsis oculis videt, necesse
est ita afficiatur, ut numquam ab eo pos-
sit avelli. Verùm longè potentiùs, & ef-
ficaciùs voluntas ab eo trahitur bono,
quod non modò in se bonum, sed sibi
etiam proficuum & commodum esse cog-
noverit.

noverit. Nam ut philosophorum quidam ait : amabile quidem bonum, unicuique autem proprium. At licet omnia, quæ putamus bona, amemus, tamen in ijs quiescimus, quæ nobis bona sunt, & quibus frui ac beati effici possumus, aut speramus. Huc spectans Propheta, *Convertere*, ait, *anima mea in requiem tuam, quia Dominus benefecit tibi*, causam, cur ad Deum anima converti debeat, & in eo conquirere, non aliam dicens, quàm ejus in se beneficentiam ac liberalitatem. Sanè quemadmodum in priore parte voluntatem nostram cervæ sitiienti comparavimus, ita hîc eam licebit mendico, opem, stipem undecumque corroganti comparare, qui si ad opulentissimi ac beneficentissimi hominis domum devenerit, illic tandem, quod quærebat, nactus conquiescet. Oberret licet voluntas nostra cœlum ac terram, omnia ostia pulset, ab omnibus quantumlibet emendicet, nullibi quod ei opus est, inveniet. Tandem, ubi ad Christi Domini Passionem venerit, repertâ ope, quam poscebat, læta, dives, opulenta finem vagandi facit; eget enim

B s

volun-

26 DE PASSIONE DOMINI.

voluntas gratiâ, eget remissione peccatorum, eget virtutibus, eget pace : quis hæc ei dabit, nisi Christi Passio, bonorum omnium nobis prodiga muneratrix ? In tribus his amor concupiscentiæ conquiescit, in beneficij bonique præteriti memoria, in præsentis gaudio, in spe futuri: una Christi Domini Passio hæc tria habet, ut sit beneficium bonumque nostrum, & præteritum, & præsens, & futurum. Multa enim & pretiosa sunt, quæ nobis per eam bonitas divina largita est, multa, quæ quotidie largitur, multa, quæ largitura est in futurum : ut bene de ea dicatur ex Canticis, *omnia poma nova & vetera illic inveniri.* Quò verò apertius appareat, nullibi Domini Deique nostri in nos beneficentiam extitisse majorem, quàm in Passione subeunda, necesse est animadvertere, beneficia quatuor conditionibus æstimari: Rei magnitudine, Dantis amore, Accipientis necessitate, & comparatione horum trium inter se, Dantis, Accipientis, & Beneficij seu Rei datæ. Hæc autem si perpendas, omnia in Domini Passione summa comperies. Nam
quan-

*Cant. 7.
v. 13.*

quando unquam Deus nobis plus dedit, quam cum seipsum dedit, & ad mortem dedit, & ad mortem Crucis? Res data, ne fingi quidem, aut optari major potest. Nec sanè dari præstantius poterat, quam data est, cum ita nobis se Deus tradiderit, ut nemo unquam re suâ, non dicam filiô, non servo, sed vix brutâ aut inanimatâ re, tanto cum contemptu uti potuerit, & tam crudeliter eam destruere, ac perdere, quam nos Christum, nobis datum excruciauerimus, & occiderimus. Parum nunc est, addere, unâ cum Christo nobis omnia Sacramenta, auxilia, & habitus gratiæ, dona Spiritus Sancti, gloriam animæ & corporis, & quidquid est bonorum, quæ naturæ capacitatem excedunt, & supernaturalia vocantur, Ejus Passionis meritô esse donata. Parum est, addere, naturalia quoque dona, & beneficia, quæ ad gratiæ susceptionem, vel augmentum ordinantur, atque adeò totum hunc ordinem rerum, totum hoc universum (quia omnia propter electos, electio omnis ob Christi Redemptoris est gloriam) Ejusdem Passionis efficacitate, & pretio nobis esse com-

com-

comparata. Hæc, inquam, priori beneficio non multum addunt: Universum enim Deo qui addit, infinitis partibus minus addit, quàm qui ipsi universo atomum unam ex his, quæ in sole videntur, adjiceret. Bene igitur S. Paulus hujus di-

*Rom. 8. scriminis æstimator ait: Qui proprio Filio
v. 32. suo non pepercit, sed pro nobis omnibus
tradidit illum, quomodo non omnia nobis
simul cum illo donavit? Sunt quidem
hæc maxima, & pretiosa, uti ea S. Petrus
appellat; sunt majora, quàm capere nostra
mens; ampliora, quàm posset spes nostra
concipere: sed collata cum Deo Ipso, qui se
nobis dedit, ita in abyssoinfinitæ illius
dignitatis absorbentur, ut nusquam ap-*

*Cant. 8. pareant; posteaquam enim Deus se mihi
v. 7. dedit, etiamsi dederit omnem substanti-*

*am domus sue, & omnipotentiam suam
largiendo, si fieri possit, exhausserit, quasi
nihilum despiciet ea. Haftenus de mag-*

*nitudine rei datæ, ex qua etiam amor ac
benevolentia Dantis apparet: licet enim
Deus ipse infinitus in omnibus suis bonis
cùm sit, quicquid facit, infinito amore fa-*

ciat, non semper tamen infinitus Dei a-

mot

mor se prodit infinitè, imò nullâ aliâ in re
 infinitum amorem Deus prodidit, quàm
 cum nobis infinitum bonum dedit seip-
 sum. Omissis autem ijs, quæ amorem
 dantis ex collatione cum accipiente de-
 monstrant, de quibus postea dicendum
 est, attendamus innumeras conditiones,
 quæ Dei amorem nobis in hoc beneficio
 singulariter ob oculos ponunt. Celeritas
 in dandis beneficijs magni æstimatur:
 nemo se celerius dedit nobis, quàm Chri-
 stus, qui pro nobis, antequam nos nascere-
 mur, occisus est, imò ut B. Joannes ait, *ab* *Apocal.*
origine mundi: imò ut ait S. Paulus, fuit *13. v. 8.*
hoc Sacramentum absconditum à seculis *Ephe. 3.*
in Deo, qui omnia creavit. *v. 9.* Difficultas
 superata auget beneficium, & amorem
 dantis ostendit: nullum opus difficilius
 Deo fuit, quàm Redemptio, quippe non
 modò tamquam Deus, omnem suæ om-
 nipotentia vim virtutemque exercuit
 (*fecit potentiam in brachio suo*, inquit *Luce. 1.*
Virgo. Quis credidit auditui nostro, & *v. 23.*
brachium Domini cui revelatum est? in- *Isai. 53.*
 quit Isaias) sed factus Homo eos labores *v. 1.*
 sustinuit, eas molestias ac dolores exhau-
 fit

30 DE PASSIONE DOMINI.

fit, quibus tantum cogitandis fortissimus ille animus lethali agonia usque ad sanguineum sudorem laboravit. Denique si Dantis beneficium amor alacritate, constantia, modestia, promptitudine commendatur, hæc omnia facile quisque perspiciet in Domini Passione summa fuisse. Nec minus Accipientis indigentiam, & inopiam beneficium magni fieri solet: vel unius interdum nummi opportuna subministratio ingentis instar doni obtinet. Siquis guttam aquæ poscenti diviti, in igne tartareo jacenti, dedisset, haud dubium, quin ille eam pluris esset æstimaturus, quam olim magna prædia, & regias divitias. Is erat planè noster olim status, ea post Adami culpam miseria, ut nusquam ulla spes levandæ summæ inopia se daret. Parum est dicere, nos similes fuisse ei, *qui incidit in latrones, à quibus & exspoliatus est, & plagis impositis semivivus relictus.* Parum est ad calamitatem nostram exprimendam Jobum inducere, post amissa omnia bona, & liberos, ac servos, & super hæc valetudinem corporis, in sterquilinio sedentem, & testam saniem radentem. Nam & viator ille semivi-

Luc. 16.
v. 24.

Luc. 10.
v. 36.

Iob. 2.
v. 28.

semivivus erat relictus, nos autem omnino mortui: et in Job cum omnem potestatem diabolus accepisset, tamen ei dictum fuerat: *verumtamen animam illius serva*: in nobis autem primum, quod perierat, anima erat. Plus dixerò, si universè cum Regio vate pronunciavero, nos per peccatum, & primi parentis & nostrum, ad nihilum redactos fuisse, & quod pejus est, fuisse nostræ calamitatis ignaros: *ad nihilum redactus sum, & nesci* *Iob. 3. v. 6.* *Psa. 72. v. 22.* Etenim Deo offensò, à quo omnia acceperamus, necesse erat, eum à nobis averti, ac proinde subtrahere, quæ dederat bona, nosque in nihilum nostrum redigere. Sed est etiam, quod huic dicto addamus, miseriores adhuc turpioremque nostram conditionem fuisse ijs, qui nunquam fuerunt, quippe qui sui nihili, ut ita dicam, rei non sunt, nec ipsis poena est nihil esse, quod nobis deberetur, ut poena. Denique vix illi, per quem Deus offenditur: *bonum erat ei, si natus non fuisset* *Matth. 26. v. 24.* *homo ille*: eo in statu res nostræ erant. Et quemadmodum si quis gravem incidat Regis offensionem, is continuo ab omnibus

32 DE PASSIONE DOMINI.

bus ita deferitur, ut pro ingenti habeat beneficio, si quis eum vel aspectu aut sermone dignetur, ita nihil adeò exiguum nobis, peccatō omnia demeritis, dari poterat, quod non longè maximum in hac fortuna videri deberet. Nunc ad quartam conditionem deveniamus: comparanda sunt inter se nostra indigentia cum Dei amore, ac beneficij magnitudine: conferenda hæc duo extrema, Deus, Homo. Ille offensus, ille Dominus, ille Judex, nos peccatores, servi, rei: Illum tamen eò usque devenire voluisse, ut non modò beneficium, ac tantum, noxæ, ac tantæ rependeret, sed, beneficio nobis dato, noxam in se susciperet, hominem, quem oportebat ex justitiæ legibus severioribus in nihilum redigere, Deum fecerit, ut pro hominibus satisfaceret; Deum, cui omnis honor, omnis gloria debetur, ignominia & confusio, quæ nobis debebatur, objecerit, &, quod inter nos vilissimicerdones faciunt, ut læsi à potentibus ipsi ultro veniam deprecantur, hoc fecerit ipse Rex & Creator, ut nostra mortalitate suscepta ipsemet nostram culpam depre-

deprecari vellet, ac luere, & ob scelus hominis sub homine iudice Deus homo factus, ac reus constitutus, supplicio plecteretur. Hæc proculdubio tanta sunt, ut necesse sit, voluntatem nostram hujus bonitatis ac beneficii abyssu absorberi.

CAPUT IV.

Voluntatem nostram, quæ malum fugit, nusquam alibi tutum perfugium, quàm in Passione Salvatoris habituram.

Ingredere in petram, & abscondere in fossa humo. Verba sunt, quibus nos hortatur Isaias, ut cum nos undique tot malis urgeri videamus, ut nulla ex parte effugium pateat, quoniam in cœlum evolare non possumus, dum hujus corporis pondere deprimimur & gravamur, quod unum restat, in terram ipsam subeamus, & hîc latibulum quæramus; aliud enim nihil ei superesse videtur, qui & undique prematur, & in cœlum evadere nequeat, quàm ut sub terram se recondat. Terra autem hæc, & petra Christus est, terra
C
viven.

Isai. 2.
v. 10.